

Langt igjen til full likestilling

5 Rødt-profiler
om feminisme
og framtida

Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB Scenpix.

AAP-aksjonen:

– Dette handlar om sikkerhetsnettet vårt

Foto: Inne Pedersen.

Karoline Emilie Larsen fikk
ikke stemme fordi hun var fattig:

Den glemte stemmerettskampen

Foto: Oslo Bjarkiv.

LEDER:

“Det har blitt en årlig rutine at veksten i statlige lederlønninger
lager rabalder.” SILJE KJOSBAKKEN, 2. NESTLEDER I RØDT

HALVE HIMMELEN ER VÅR:

“Kun 4 av 10 kommuner har en handlingsplan mot vold i
nære relasjoner.” SEHER AYDAR, VARA TIL STORTINGET

Silje Kjosbakken
silje@roedt.no
2. nestleder i Rødt

Stopp lønnsгалoppen

LEDER

Mange ferske statsråder gleder seg nok over et solid lønnsjakk om dagen. Men selv ikke de når den ypperste lønnsadelen i staten til knærne: Bare i januar hadde Equinor-sjefen tjent inn like mye som en norsk statsråd har i årslønn. Hva skal han med så mye penger? Til våren har Stortinget heldigvis mulighet til å stramme inn på lønnsгалoppen. Den muligheten må de andre partiene gripe.

Store grupper arbeidere har opplevd reallønnsnedgang de siste årene, men på toppen av norsk arbeidsliv eksisterer det derimot en helt annen virkelighet. Og det med statens velsignelse.

Fra 2017 til 2018 økte lønna til toppsjefene i 15 statlige selskaper med mer enn 10 prosent. Og hvert av de siste ti årene har lønna for å være Telenor-sjef økt med 670.000 kroner – bare økningen hvert år er altså langt mer enn det en vanlig person har i årslønn. Øverst på pallen troner Equinor-sjef Eldar Sætre, som hadde en samlet godtgjørelse på 16,8 millioner kroner i 2018.

Hvorfor skal staten – altså til syvende og sist deg og meg – stilltiende se på at de aller rikeste stikker av med en stadig større del av kaka, mens vanlige arbeidfolk blir avspist med smuler?

Det har blitt en årlig rutine at veksten i statlige lederlønninger lager rabalder. Fagbevegelse og politikere i opposisjonen raser, mens næringsministeren gjentar sitt hule mantra om at lederlønningene i staten bare skal være «konkurransedyktige, men ikke lønnsledende». Det får ingen nevneverdige konsekvenser, og på toppen kan de fortsette å bevilge seg selv fete bonuser i visshet om at staten neppe kommer til å blande seg. Vi så det senest i fjor, da media skrev om enorme sluttpakker i delvis statseide Telenor. Statens retningslinjer var tilsynelatende brutt, og næringsministeren viftet litt med pekefingeren. Men det skjedde i praksis ingenting.

Fellesforbundets leder Jørn Eggum har varslet at det kan ligge an til storstreik dersom gapet mellom topp og bunn ikke snart begynner å tettes. Det handler både om rettferdighet og om likestilling. Og mens fagbevegelsen må løfte de på bunn, må Stortinget ta ansvar for å stramme inn på toppen. I april skal partiene stemme over flere forslag fra Rødt om å pålegge statlige selskaper å stoppe lønnsгалoppen. Jeg er spent på utfallet. Det hjelper lite å holde festtaler om at små forskjeller er bra, hvis man stemmer ned alle forslag som kan stoppe lønnsfesten på toppen.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

– Organise

5 kvinnelige tillitsvalgte i Rødt

FEMINISME

Brage Aronsen brage@roedt.no

Sofie Marhaug
Bystyrerepresentant i Bergen

Foto: Ihne Pedersen.

Hva slags kvinnepolitiske utfordringer blir de viktigste framover?

– Kampen for likelønn er enormt viktig både i kommende lønnsoppgjør og i politiske organer. I tillegg mener jeg det er viktig å reise kampen for 6-timersarbeidsdag med full lønnskompensasjon, både lokalt og nasjonalt. 6-timersdagen er en kamp mot ufrivillig deltid og for kampen for et mer anstendig arbeidsliv der vi tar ut mer av overskuddet som fritid.

Hvilke andre saker kommer til å prege 2020?

– Jeg tror kampen for kvinners reproduktive rettigheter også vil fortsette å prege 2020, slik det gjorde i 2019 og 2018 også. KrF sitter fortsatt i regjering, men nå er de ikke lenger i flertall: Det er med andre ord på tide å reversere innskrenkninger i abortloven, kjempe for gratis prevensjon og styrket kvinnehelse generelt. Kampen for lokalsykehus og fødeavdelinger må også ses i sammenheng med det viktige arbeidet for å bevare og styrke kvinnehelse i Norge.

Hva må til for å sikre ny regjering og ny politisk kurs i 2021?

– Det trengs et enda sterkere Rødt. Det er ikke nok med juridisk likestilling, slik feminister i mange partier er opptatt av. Det trengs også økonomisk kvinnefrigjøring, og dette har Rødt skjont. Vi behøver dessuten et parti som tar distriktsopprøret på alvor: Å ha lokalsykehus og fødeavdelinger i hele landet er like viktig som noen annen feministisk kamp. For å få en ny politisk kurs, må slike diskusjoner også reises på Stortinget, og det er det Rødt som gjør i dag.

Jeanette Syversen
Leder i Rødt Hordaland og
fylkestingsrepresentant i Vestland

Foto: Ihne Pedersen.

Hva slags kvinnepolitiske utfordringer blir de viktigste framover?

– Med #metoo i skolegården, bunadsgeriljaen og den kvinnefiendtlige pensjonsreformen i bakhodet, så er utfordringene mange og tidslinjen lang! Dagens regjering er en trussel mot kvinner og LHBTIQ-personers rett til å ikke bli diskriminert. Vi må kreve styrking av abortloven og forbud mot såkalt konverteringsterapi.

Hvilke andre saker kommer til å prege 2020?

– Her på Vestlandet, er det to saker som preger 2020 allerede: Kampen mot Northconnect-kabelen som er planlagt fra Eidfjord til Skottland. Dette er også kjernen i den viktigste saken mot valget i 2021, nemlig kampen for en grønn industriell revolusjon i Norge, der foredling av vannkraft i norske fjorder og langs kysten skal sørge for at kommende generasjoner i distriktene kan leve av grønne industriarbeidsplasser. Den andre saken er kampen imot sentraliseringsreformen som senest har tatt form i fergeopprøret.

Hva må til for å sikre ny regjering og ny politisk kurs i 2021?

– Det trengs en troverdig og autentisk venstresidepolitikk som kompromissløst står opp for arbeidsfolks rettigheter og interesser, krav om større beskatning av de rikeste og et løfte om å bygge velferdsstaten i kampen mot økte forskjeller blir kritisk. Fagbevegelsens rolle og valg av strategi inn mot valget i 2021, blir helt klart avgjørende. Personlig tror jeg at det er avgjørende å bygge sterke allianser med fagbevegelsen og miljøbevegelsen og skape rom der arbeidere fra petroleumsindustrien og prosessindustrien, samt fag- og forskningsmiljøene langs kysten, møtes. Venstresiden trenger en felles grønn industripolitisk visjon og strategi for valget 2021 og langt forbi det igjen.

ring!

dt om framtida

Hanne Benedikte Wiig

Varaordfører i Alstahaug

Foto: Mariann Vatne/Helgelands Blad.

Hva slags kvinnepolitiske utfordringer blir de viktigste framover?

– Det er flere helt sentrale saker som blir viktige fremover. Vi trenger en ny arbeidsreform, så 6-timers dagen blir kjempeviktig, kutt i offentlig sektor likeså. Svært mange kvinner er ansatt nettopp i skole, barnehage og i eldreomsorg og blir hardt rammet av innstrammingsene i denne sektoren. I tillegg er kampen mot forskjells-Norge og fattigdom utrolig viktig og Rødt markerer seg godt på dette punktet. Det skal vi fortsette med! Jeg ønsker meg også arbeidsmarkedstiltak rettet mot innvandrerkvinner slik at de får brukt sine evner og kompetanse, samt lært seg språk. På et mer overordnet plan, antikrigsarbeid må på banen. Krig og konflikt er de største trusler mot liv og helse for kvinner og barn.

Hvilke andre saker kommer til å prege 2020?

– Jeg tror vi bare har sett begynnelsen på disktriktsopprøret. Det er en helt klar forventning fra befolkningen om at man må gjøre det levelig i distriktene og jeg opplever en helt annet politisk bevissthet hos folk. I tillegg blir klima- og miljøpolitikk viktig. Nå kommer det en ny generasjon velgere som er mye mer utålmodig i forhold til miljøspørsmål enn de tidligere velgerne har vært og det kommer til å merkes. Internasjonalt tror jeg både valget i USA, Brexit og virkningene av denne innad i Storbritannia og den videre utviklingen i Midt-Østen kommer til å prege 2020.

Hva må til for å sikre ny regjering og ny politisk kurs i 2021?

– Det er fristende å svare hardt arbeid. Politikken ligger fast, så det er om å gjøre å være synlige og dyktige. Rødt vokser jevnt og trutt og vi har nå folk over hele landet som brenner for politikken og som ønsker et skifte. En ny regjering med Ap, Sp og SV betyr mye mindre om de ikke får et press på å levere. Derfor bør de som ønsker en reell ny utvikling stemme Rødt i 2021 og det må vi klare å formidle.

Benedikte Pryneid Hansen

Partisekretær i Rødt

Foto: André Løyning.

Hva slags kvinnepolitiske utfordringer blir de viktigste framover?

– Da KrF gikk inn i regjering fikk vi både en styrking av den mørkeblå politikken for økte forskjeller mellom folk, og vi fikk et tilbakeslag for kvinners rett til abort. Det verste fra alle regjeringspartiene. Her lover vi kamp fremover!

Hvilke andre saker kommer til å prege 2020?

– Folkelige bevegelser reiser seg over hele landet. Jeg tror vi får se mer opprør og mer engasjement, og jeg gleder meg til å jobbe sammen med bevegelsene.

Hva må til for å sikre ny regjering og ny politisk kurs i 2021?

– At de folkelige bevegelsene som reiser seg landet rundt blir hørt; bunadsgeriljaen, kystopprøret, klimastreikende ungdommer og mange flere. Folk vil ha ned forskjellene, en rettferdig klimapolitikk og et livsgrunnlag uansett hvor man bor - dette er kravene om regjeringsskifte og ny politikk til en ny regjering. Men for å veie opp for FrPs vekst etter at de forlot Solberg-regjeringen, er det avgjørende at Rødt kommer over sperregrensa.

Nora Uvsbakk

Leder i Kvinnepolitisk utvalg

Foto: Ihne Pedersen.

Hva slags kvinnepolitiske utfordringer blir de viktigste framover?

– Så lenge høyresida sitter med regjeringsmakt må vi forsvare de rettighetene kvinner har kjempa fram i Norge så de ikke blir tatt fra oss, det blir vi påminnet igjen og igjen. Samtidig må dette balanseres med å fortsatt være radikale og tydelige i kvinnepolitiske spørsmål. Fjerning av abortnemndene og reell tilgang til selvbestemt abort er noe vi vil ha fokus på framover.

Hvilke andre saker kommer til å prege 2020?

– Sexkjøpsloven blir alltid aktualisert i forbindelse med 8. mars, spesielt i Oslo. Ellers er jo klima og miljø langt framme i folks bevissthet, og da må vi fremme 6-timersdagen som et viktig miljø- og kvinnespørsmål.

Hva må til for å sikre ny regjering og ny politisk kurs i 2021?

– Organisering! Vi står alltid sterkere sammen, både i kvinnepolitiske spørsmål og ellers. Gjennom å stå sammen med kvinnebevegelsen og andre i viktige saker vil vi kunne få mer tyngde og gjennomslag for politikken vår. Vi må være tydelige på våre standpunkt og vise hvor dårlig regjeringens politikk er for folk flest.

RØDT Norge RUNDT

ØSTFOLD:

Hannah kuttet egen lønn

Mens kollegene fikk økt lønna si fra 763.000 i 2019 til 788.000 i 2020, har gruppeleder for Rødt i Fredrikstad, Hannah Berg valgt å redusere sin egen lønn til 394.000 kroner. Resten går til partiet.

– Jeg mener det er helt grunnleggende at politikerne ikke skal tjene uforholdsmessig mye mer enn hva som er gjennomsnittslønna for arbeidstakerne i Norge. Slik politikernes lønnsutvikling har vært de siste åra, er vi på god vei til å gjøre oss selv til en lønnselite, sier Berg til Dagsavisen Demokraten.

MØRE OG ROMSDAL:

Ville kutte ordførerlønna

Nye Ålesund kommune går inn i 2020 med svært dårlig økonomi. Likevel bevilga politikerne seg sjøl omlag 14 millioner kroner i godtgjørelse rett før jul. Det melder Sunnmørsposten. Rødts Malena Strømmen Malakzadeh mente ordføreren kunne klare seg med ca 800.000 kroner:

– Vi skal bygge skoler, og vi skal bygge haller, og det er ei stor bekymring for at Robek blir en realitet igjen. Det sier folk ute på gata hvis du spør dem. Vi må ta folk på alvor.

OSLO:

– Felles grønt lys gir ingen mening

Gruppeleder for Rødt i Oslo, Eivor Evenrud vil ha slutt på at noen veikryss lar både bilister og fotgjengere ha grønt lys samtidig, etter at en toåring påkjørt og drept 13. januar.

– Dette er utelukkende bilistenes ansvar. Samtidig er det slik at, spesielt for barn og unge som er på vei til og fra skolen, så er grønn mann ganske tungt innarbeidet. Derfor gir det ingen mening i at det plutselig skal være farlig å krysse en vei selv om det er grønn mann, sier hun til Aftenposten.

NORDLAND:

Jubler over sykehusvedtak

I begynnelsen av februar kom helseminister Bent Høie med sin anbefaling om framtidig sykehusstruktur på Helgeland. Det betyr et fortsatt fullverdig lokalsykehus i Sandnessjøen. Varaordfører Hanne Benedikte Wiig jubler over vedtaket.

– Etter så mange år, der det siste året har vært spesielt strevsomt, så er man glad og lettet for at det nå kommer en beslutning som tar best hensyn til pasientene, sier Wiig til Helgelands Blad.

HALVE HIMMELEN ER VÅR

Seher Aydar er vararepresentant for Rødt på Stortinget og kvinneaktivist. Hun skriver om feminisme i Rødt Nytt.

Tror vi egentlig på kvinners smerte?

Menns vold mot kvinner er et globalt fenomen, og er til hinder for kvinners rett til liv, helse, selvstendighet, og frihet. Til tross for at 1 av 3 kvinner i verden opplever fysisk og/eller seksuell vold i løpet av livet, og at nesten 40 prosent av drap på kvinner er utført av kvinnens mannlige partner, er det det lite som gjøres for å stanse volden som kvinner utsettes for.

Vold mot kvinner er livsfarlig, og rammer kvinner i krig, på flukt, på gata, i hjemmet. Det er ikke noe som pågår bara langt unna, men også i byen din, i nabolaget ditt. Rundt 150 000 personer, i all hovedsak kvinner, utsettes for vold i nære relasjoner i Norge hvert år. Den eneste typen drap som ikke går ned i Norge er det som kalles partnerdrap. Det er 25 prosent av alle drap i Norge. Men stopper vi volden, kan vi stoppe drapene.

Vold oppstår ikke i et vakuum. Det er en konsekvens av samfunnet vårt. Mangelen på handling er et svik mot alle kvinner som må leve med frykt for vold i hjemmet. Men det er ikke bare der regjeringen svikter. Kun 4 av 10 kommuner har en handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Hvis vi tror på kvinnens smerte, hvis vi mener alvor med at vi er for frihet og likestilling, da må vi behandle dette som det samfunnsproblemet det er.

Vold i parforhold er ikke likt fordelt mellom kvinner og menn. Ti ganger flere kvinner enn menn har opplevd to eller flere grove voldsformer som både grov fysisk vold og voldtekt. Volden har også ulike konsekvenser, og kvinner oppgir i betydelig større grad enn menn at de fryktet å bli skadet eller drept i forbindelse med volden. Kvinnenes frykt sammenfaller dessverre også med konsekvensene. De siste tjue årene har volden endt med drap for over 150 kvinner.

Norge har flere ganger fått oppfordring fra FN om å styrke innsatsen overfor samiske voldsutsatte. Halvparten av samiske kvinner blir i løpet av livet utsatt for psykisk, fysisk eller seksuell vold. Men tiltakene uteblir, og Norge lytter hverken til FN eller kvinners behov for trygge liv, fri fra vold.

Jenter og kvinner i konfliktområder er særlig utsatte og seksuell vold blir fortsatt brukt som våpen i krig. Voldtekt brukes til å ydmyke og demoralisere, ikke bare kvinnen selv, men også hennes familie og lokalsamfunn. Dette henger tett sammen med synet på kvinnen, og hennes plass og rolle i samfunnet. Kvinnen blir fratatt råderett over egen kropp. Også fredsbevarende soldater og bistandsarbeidere begår overgrep. Hundretusener av jenter og kvinner er de seneste årene utsatt for seksuell vold i krig og konflikt og det skjer fremdeles i stor skala. Når krigen er slutt, fortsetter volden mot kvinner.

«Jeg håper folk vil forstå hva slags vold menn utsetter kvinner for. At folk forstår at den seksualiserte volden er et farlig våpen.» sa fredsprisvinner Denis Mukwege som har behandlet 50.000 kvinner og jenter som er blitt rammet av seksualisert vold som en del krigshandlinger i Kongo. Dette forplikter. Å være motstander av seksualisert vold i krig, betyr også å arbeide for fred og feminisme hjemme.

På barrikadene: Rødt-leder Bjørnar Moxnes og Elisabeth Thoresen under en 1. mai-markering i Drammen. Foto: Ihne Pedersen.

– Dei sjuke blir sortert ut

VELFERD

Vegard T. Foseide vegard.t.foseide@gmail.com

– Det er som om vi har kome tilbake til eit sorteringsamfunn. «Sorter ut dei sjuke, også treng vi ikkje bry oss om dei. Vi har ikkje bruk for dei.» Sånn kjennest det ut for oss, seier Elisabeth Thoresen, leiar i AAP-aksjonen.

Regjeringas kutt i arbeidsavklaringspengar (AAP) har ført til store konsekvensar for mange nordmenn. Frå 1. januar 2018 har det mellom anna vorte vanskelegare å få innvilga AAP, makstida ein kan få det er kutta frå 4 til 3 år, og det er innført ei karenstid som gjer at ein ikkje kan søke om ny AAP før ein har vore frisk i minst eit heilt år. Mange har mista heile inntekta si, og det attpåtil utan varsel eller vedtak frå NAV.

Protestbølge mot kuttene

Elisabeth Thoresen er leiar i foreininga AAP-aksjonen, som ho var med og grunnla etter at ho starta Facebook-grupper om AAP-endringane, som mange tusen meldte seg inn i. Ho er sjølv uføretrygda, og både tidlegare AAP-mottakar og NAV-tilsett.

– Dette handlar om sikkerhetsnettet vårt. Folk har betalt inn til folketrygda i mange år, og så plutsleg står mange der sjuke og utan noko inntekt. Det er jo ei enorm krise. Vi driv med både folkeopplysning og rådgjeving, for vi opplever at NAV sviktar i si plikt til rettleing og opplysning. NAV er sett til å forvalte eit lovverk med mange svakheiter og feil, og dette i tillegg til rettsskandalen, viser at NAV rett og slett ikkje fungerer. Sjuke menneske er avhengige av å møte den rette saksbehandlaren som har kunnskap, empati og er løysingsorientert. Sånn kan vi jo ikkje ha det, og det ser mange, seier Thoresen.

Kven er det som blir ramma hardest av AAP-kutta?

– Mennesker i 40-åra er den største gruppa, og det er flest kvinner som mottak AAP. Men tenk på alle dei som har vore i arbeidslivet i opp mot 40 år. Helse har vorte skral av eit tøft arbeidsliv, og for kvinner så er det ofte omsorgsarbeid. Dei kan ha brukt livet på å skaffe seg hus, og eigendelar, og så plutsleg mistar familien éi inntekt, og då blir det jo vanskeleg. For åleineforsørgarar blir det katastrofalt.

20 000 står utan inntektssikring

– Den som ikkje får dekkta sine grunnleggande behov, har berre éin tanke i hovudet. Har du ikkje pengar til mat på bordet, så handlar livet om det. Er du sjuk, er det å bli frisk nesten det einaste du tenkjer på. Ein treng tryggleik, respekt og anerkjenning. Når det er i boks, så kan ei eventuell behandling kanskje verke. Dette er ikkje noko hokus pokus, dette bør samtlege på Stortinget vite om. Eg er skremt over kunnskapsmangelen hjå regjeringspartias politikarar om NAV og lovverket, og korleis det slår ut.

– Vi treng både lovendring, og store endringar i NAV. Korleis skal vi ha tillit til ein etat som sender uskuldelege menneske i fengsel? Som ikkje klarer å kommunisere med folk? Kvifor skal vi ha FB-grupper som gir folk rettleing i korleis NAV-systemet fungerer? Folk kontaktar meg om NAV-brev, for dei dei kan jo ikkje ringe NAV, der får dei ikkje hjelp. NAV må opne dørene! Dagens NAV-kontor ser jo ut som ein sikkerheitsanstalt. Ein blir slusa inn av Securitas-vakter. Nokre stader har ein ikkje venterom, men må sitje ut på ein benk, eller i ein trappaoppgang. Kva signaliserer det for sjuke menneske? Kor er vi på veg hen då? Både leiing og kultur må endrast i NAV, seier Elisabeth Thoresen.

Kva svarer dei ansvarlege politikarane når dei blir konfrontert med politikken sin?

– Dei anerkjenner ikkje problemet ein gong. Tidlegare arbeidsminister Anniken Hauglie fekk spørsmål om dette fleire gonger, men anerkjente aldri at menneske kunne bli ståande utan inntekt. Det vanlege svaret er ein gjennomgang av dei vanlege støtteordningane, men det blir ikkje tatt omsyn til at det handlar om kronisk sjuke. Eit krav om 37 timars aktivitet i veka er håplaus for denne gruppa. Vi meiner dette handlar om over 20 000 menneske som står utan inntektssikring, og det må jo faktisk regjeringa bry seg om.

Kva er status i kampen for AAP-ordninga no - er slaget tapt?

– Slaget er absolutt ikkje tapt. Då hadde vi lagt ned! Vi held motet oppe. Vi skal ha svar på Riksadvokaten om lovlegheita av karenstida, og vi skal presse politikarane vidare. For no er vi mange som er sterke saman. Eg har heldt på sia 2016, sia høyringane om lovendringane starta. Eg var berre ein privatperson som oppretta Facebook-gruppa som i dag er AAP-aksjonen. Men eg fekk med meg nokre folk, og i dag er vi over 12 000 i Facebook-gruppa, og over 1300 betalende medlemmer i den nye landsdekkande foreininga, fortel Thoresen.

Den glemte stemmerettskampen

Kampen for en stemme: Stemmemanntallet fra 1913 avslører hvor mange som hadde «stjerne i marginen» og ble nekta å stemme fordi de hadde fått fattigstøtte. Foto: Oslo Byarkiv.

DEMOKRATI

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Fortellinga om stemmerettskampen i Norge har mangla noen veldig viktige historier, sier historiker Johanne Bergkvist.

Hun jobber til daglig ved Oslo byarkiv, og sammen med Unn Hovdhaugen har hun skrevet boka *En stjerne i marginen – seks fattige kvinners kamp for stemmeretten*, som kommer ut våren 2020. Det starta med et jubileum:

– Da vi feira 100-årsjubileet for kvinners stemmerett på linje med menn, altså i 2013, skanna vi inn stemmemanntallet fra 1913. Det var først da vi blei klar over hvor mange som hadde «stjerne i marginen» og blei nekta å stemme fordi de hadde fått fattigstøtte.

Fattige i arbeiderbevegelsen

Mange har vært opptatt av skammen ved å få fattigstøtte. Bergkvist påpeker at det også var et demokratisk tap som fulgte med:

– Vi tenkte jo at vi feira allmenn stemmerett. Men i Kristiania, som Oslo het da, var det en stor andel av befolkninga som fortsatt var fratatt stemmeretten – særlig på østkanten. Vi følte oss litt lurt! Man feirer slike jubileer, og så viser det seg at fortellinga mangler noen veldig viktige historier.

Det første forslaget Rødt fikk vedtatt på Stortinget da Bjørnar Moxnes blei valgt inn, var å ha ei offentlig markering av jubileet for faktisk allmenn stemmerett i 2019 – 100 år etter opphevinga av grunnlovparagrafen som nekta fattige å stemme.

«Først i 1919 fikk alle, også de som gikk på offentlig fattigstøtte, endelig stemmerett. Det er altså først om to år vi kan feire 100 års stemmerett for alle: Kvinne og mann, fattig og rik,» sa Moxnes i trontaledebatten 10. oktober 2017.

Bergkvist mener det var på høy tid å få fram disse fortellingene. Ei profilert klagesak fra kommunevalget 1916 blei inngangsporten for henne og Hovdhaugen i arbeidet med bokprosjektet:

– Arbeiderpartiet klaga til Stortinget på vegne av seks kvinner som var nekta stemmerett ved 1916-valget. Karoline Emilie Larsen var ei av dem. Det er skrevet utrolig lite både i fattigdomshistoria og stemmerettshistoria om disse folka, og vi mente de fortjente en biografi. De representerer de fattiges stemmer i arbeiderbevegelsen, sier Bergkvist.

Hun vil utfordre oppfatninga om at de fattige ikke var del av arbeiderbevegelsen.

– Historia om arbeiderbevegelsen, slik den har blitt fortalt, har på mange måter vært historia om

fagarbeidernes og de «respektable» arbeidernes bevegelse. Og da ble vi jo veldig nysgjerrige på Karoline Emilie Larsen og de andre, hvem de var, hva slags liv de levde.

Politisk aksjonist

– Karolines stemmeseddel var uåpna etter valget 1916, da hun hadde møtt opp på Kampen skole og forsøkt å stemme. Det ga oss jo veldig mange flere spørsmål. Visste hun at hun var blitt fratatt stemmeretten? Var hun en aksjonist? Vi fant fort ut at hun var veldig politisk aktiv og brukte seg selv i kampen.

Larsen starta Vask- og rengjøringskvinnenes forening i 1902, ei av de første fagforeningene for kvinner.

– Dette var kvinner som på mange måter stod utafør det organiserte arbeidslivet, og som hadde svært vanskelige arbeidsforhold. Mens Larsen var klart politisk aktiv, var det mange slags situasjoner blant de andre kvinnene i klagesaka. Noen hadde mista stemmerett på grunn av at en mann hadde fått fattigstøtte, selv om han hadde forlatt dem. Andre var enker med mange barn, som forsåvidt ble regna som verdige fattige, men likevel blant de siste som var verdige til å stemme.

– Dette var viktig for Arbeiderpartiet den gangen, de viste konstitusjonell kraft på Stortinget ved å løfte denne saka. Det var ei brytningstid når det gjaldt hva slags type maktmidler Arbeiderpartiet ønska og brukte, og en drakamp mellom revolusjonære tanker og reformisme. Allmenn stemmerett var nok på mange måter Arbeiderpartiets viktigste sak, fordi den var så grunnleggende.

Frykt for arbeiderklassen

Klagen fra de seks kvinnene førte ikke i seg selv til lovendring, forteller Bergkvist.

– Klagen blei løfta fram for Stortinget og avvist. Det var ikke denne klagen som ga lovendring direkte, men klagen var ei av de veldig viktige sakene som løfta fram historiene til folk som blei ramma av grunnlovparagrafen. I den generelle debatten verserte fryktbilder om de fattige, om den late og sløve arbeiderklassen som surra og rota. Med klagesaka kom historiene til enkeltpersoner tydelig fram og viste at denne fortellinga var helt feil. Paragrafen blei enstemmig oppheva i 1919. En av begrunnelsene var at bestemmelsen var sårende for de fattige.

Den problematiske grunnlovparagrafen var resultatet av et kompromiss da den blei innført i 1898:

– Høyre frykta arbeiderklassen, og det samme gjaldt langt på vei for Venstre. Det var en ide om at noen fortsatt ikke var i stand til å ta demokratiske avgjørelser selv, men trengte husbondens

Historiker: Johanne Bergkvist. Foto: Privat.

Krevde sin rett: Karoline Emilie Larsen. Foto: Oslo Byarkiv.

veiledning.

Bergkvist peker på én mulig grunn til at denne delen av norsk historie har vært glemt og oversett: den varte ikke så lenge – i historisk perspektiv.

– Det var en relativt kort periode i Norge, sammenlignet med Danmark. Der varte slike bestemmelser fra opphevelsen av eneveldet i 1849 til Danmark i 1965 ratifiserte Europarådets Sosialkonvensjon fra 1961, som slo fast at borgerne har rett til sosial- og helseytelser uten å miste politiske og sosiale rettigheter.

Bergkvist framhever det som viktig at lovendringa i Norge blei pressa fram nedenfra gjennom klager fra dem det gjaldt, heller enn å bli innført via et overordna direktiv.

– Det mobiliserte folkelig kraft, fastslår hun.

Manglende oppgjør

Bergkvist mener likevel en del gammelt tankegods har fulgt med videre i den norske velferdsstaten.

– Nav-skandalen er interessant slik. Det har vært mye snakk om at vi har brutt EØS-regelverket, men vi har ikke diskutert noe særlig hvordan Navs praksis begrenser de sivile rettighetene. Hvis noen som bor i Halden ikke kan krysse grensa til Sverige fordi de får hjelp fra Nav, har de jo mindre bevegelsesfrihet enn andre. De fattige skal fortsatt stå med lua i handa og være takknemlige. Det er en skepsis til de fattige som stammer fra tukthusbevegelsen på 1700-tallet, med ei inndeling i verdige og uverdige fattige som det ikke er tatt et ordentlig oppgjør med.

Leder i Fellesorganisasjonen: Mimmi Kvisvik. Foto: Fontene.

Fortsatt langt igjen til likelønn

En ny rapport fra Institutt for samfunnsforskning viser at arbeidet med å utlikne lønnsforskjellene mellom kvinner og menn går svært sakte. Det skriver Klassekampen.

Rapporten viser at inntektsforskjellene mellom kvinner og menn ligger på mellom 20 og 30 prosent i året. Da tar man med alle typer inntekt, uten å justere for deltid og lignende. Timelønnsforskjellen er på 10,8 prosent hvis en ser på arbeidsmarkedet under ett. Blant de med bachelorutdanning eller tilsvarende er timelønnsforskjellen på 16,5 prosent. Videre peker rapporten på at LOs prioritering av lavlønnsutfordringer historisk har gått ut over kvinnedominerte yrker, særlig i offentlig sektor, som ikke omfattes av lavlønnsproblematikken.

– Det går usedvanlig sakte. Med dagens tempo må vi vente 40 til 50 år før vi har likelønn. Det kan vi ikke være bekjent av, sier Mimmi Kvisvik, leder av Fellesorganisasjonen, til Klassekampen.

– Man har satt foten dønn ned for en likelønns-pott. Men da må man diskutere alternativer. Trøkket er ganske stor fra grunnplanet her. Hvordan skal vi komme oss videre i et høyere tempo? Vi må sette oss ned og jobbe like grundig med likelønn som vi har gjort med lavlønn, sier hun.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Vil ha kortere arbeidstid: Finlands statsminister Sanna Marin. Foto: Laura Kotila/CC.

Sekstimersdag i Finland?

Finland har lenge stått i spissen for fleksibel arbeidstid. En lov fra 1996 gir de fleste arbeidstakere rett til å justere sine egne arbeidstimer med opptil tre timer tidligere eller senere enn hva arbeidsgiver i utgangspunktet krever. I en tale under de finske sosialdemokratenes 120 års-jubileum i januar varslet statsminister Marin at redusert arbeidstid kan bli den neste store arbeidslivsreformen.

– Firedagers arbeidsuke, sekstimers arbeidsdag, kunne ikke det være neste steg? Er virkelig åtte timer den ultimate sannhet? Jeg synes mennesker fortjener mer tid til sine familier, nære og kjære, til hobbyer og andre sider av livet, som for eksempel kultur. Dette kan være neste steg for oss i arbeidslivet, sa hun.

Også i Norge er arbeidstidsforkorting på den arbeidslivspolitiske agendaen. Under LO-kongressen i 2017 fikk blant andre Fagforbundet gjennom et forslag om å lage en plan for kortere arbeidstid. Planen skal presenteres for LO-kongressen i 2021.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Likelønn: Ingen likestilling uten likelønn. Foto: Vegar Wivestad Grøtt/NTB Scanpix.

Fortsetter kampen for likelønns-pott

– Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn står omtrent på stedet hvil. Det viser at vi ikke får bukt med problemet uten en egen likelønns-pott, sier nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen.

I 2019 tjente menn i snitt 50.080 kroner i måneden, og kvinner 43.850. Kvinner hadde dermed i snitt 87,5 prosent av menns lønn. I 2015 tjente kvinner i snitt 85,3 prosent av menns lønn. Det viser tall fra Statistisk Sentralbyrå.

– Som økonom kan man nesten bli litt irritert over likelønnsdebatten i Norge. Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn har ligget mer eller mindre stabilt de siste tiårene. Det viser at de tiltakene som er prøvd ut rett og slett ikke fungerer.

– Rødt har lenge jobbet for en egen likelønns-pott utenfor rammen i tariffoppgjøret for å heve kvinners lønn og for å utjevne lønnsulikhetene. I 2018 leverte vi et forslag på Stortinget om å heve lønnsnivået i de kvinnedominerte yrkene i offentlig sektor, og vurdere en likelønns-pott for disse, som kommer i tillegg til ordinære tariffoppgjør og fordeles etter forhandlinger mellom partene. Det

1. nestleder i Rødt: Marie Sneve. Foto: André Løyning.

forslaget fikk dessverre bare Rødt og SVs stemmer, sier Sneve Martinussen.

– Ulikelønnen vi har i Norge vitner om et samfunn som verdsetter menns arbeid høyere enn kvinners. Det er også en del av det vi i Rødt kaller Forskjells-Norge. Og selv om «alle» er enige i at slike lønnsforskjeller er et problem som må løses, går utviklinga så altfor sakte. Utfordringa framover blir å få Arbeiderpartiet med på laget i kampen for en likelønns-pott.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

– Retten til abort er ingen selvsagthet

– Retten til å bestemme over egen kropp er en grunnleggende rettighet, og en nødvendig frihet. Å bestemme over egen kropp og eget liv, inkluderer retten til å ta abort, sier Nora Uvsbakk, leder i Kvinneutvalget i Rødt.

Hovedparola for årets 8. mars-markering i Oslo er «Abort er kvinners valg - fjern nemndene». Dette er en positiv utvikling av fjorårets hovedparole med samme tema, mener Uvsbakk.

– Retten til sjølbestemmelse over egen kropp generelt og svangerskap spesielt er et grunnleggende kvinnepolitisk spørsmål, og har blitt kjempa fram over mange år. Først kjempa kvinner for å få retten til å bestemme over eget liv og kropp, men etter at loven kom i 1978 har vi måtte ta opp kampen igjen flere ganger.

– Den sittende regjeringa har angrepet abortrettighetene flere ganger, både med og uten KrF. I 2014 bidro Erna Solberg sterkt til rekordstore 8. mars-markeringer med forslaget om reservasjonsrett for leger, og i fjor fikk vi nok et kvinneopprør da regjeringa først ville endre paragraf 2c og så i stedet valgte å fjerne selvbestemmelsesretten når det kommer til fosterreduksjon.

Leder i Kvinnepolitisk utvalg: Nora Uvsbakk. Foto: Ihne Pedersen.

– I fjor lovte vi regjeringa kamp mot innskrenkinga, i år må vi ta kampen et steg videre. For at kvinner skal ha reell sjølbestemmelse må vi ha bort abortnemndene. Ei abortnemnd er ikke et rådgivende organ, det er et organ som tar beslutninger om kvinners liv uten at de sjøl får være med på denne. Det er alltid kvinnen selv som veit best hva som er riktig beslutning for hennes liv, og når det passer å få barn - og om hun i det hele tatt vil det.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Utslippskutt: Klimapolitikken må være sosial og rettferdig. Foto: Pixabay.

– Ikke send regninga for klimakuttene til de som har minst fra før

– Rødt er opptatt av at klimapolitikken må være både effektiv og rettferdig. Vi må kutte utslipp og ulikhet samtidig, sier Silje Kjosbakken, 2. nestleder i Rødt.

Fredag 31. januar overleverte Miljødirektoratet sin utredning *Klimakur 2030* til klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn (V). En faggruppe ledet av Miljødirektoratet, og for øvrig bestående av Vegdirektoratet, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat og Enova, har analysert 60 ulike klimatiltak som til sammen kan kutte utslippene med 40 millioner tonn de neste ti årene.

– Regjeringa sier at tiltakene ikke skal gå ut over den økonomiske veksten. Men denne regjeringa har ikke sikra vanlige folks lønnsvekst, de har sikra større økonomiske forskjeller og vekst hos de rikeste. Det løser ingen klimaproblemer – nå må det kuttes i utslipp og ulikhet samtidig, sier Kjosbakken.

– Der vi må innføre avgifter, må vi ta hensyn til økonomi, miljøbelastning og distriktshensyn. Rødt vil kutte klimautslipp på en sosialt rettferdig måte.

2. nestleder i Rødt: Silje Josten Kjosbakken. Foto: Ihne Pedersen.

– Fram mot 2030 må vi skape en grønn, norsk samfunnsmodell. Da holder det ikke med elbiler og vegetarmat. Da må vi bygge opp fornybare industrier som kan overta i takt med at oljenæringen trappes ned.

– Klimakur 2030 viser at det er mulig å kutte klimagassutslippene, men da må vi handle raskt. Regjeringa har ikke vist handlekraft tidligere. Det er de nødt til å gjøre nå, avslutter Kjosbakken.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

– Forsterker Israel som apartheidstat

– Dette er en plan for å bygge opp om Israel som en apartheidstat, basert på fordrivelse og undertrykkelse av det palestinske folket, sier partisekretær Benedikte Pryneid Hansen om Donald Trumps plan for fredsløsning mellom Israel og Palestina.

USAs president Donald Trump presenterte i slutten av januar en såkalt fredsplan for Midtøsten, utarbeidet i samarbeid med israelerne. Planen innebærer ifølge NTB at Israel får beholde bosetningene i de okkuperte palestinske områdene som i dag huser nærmere 800.000 israelere. Dette til tross for at FNs sikkerhetsråd har slått fast at bosetningene er ulovlige og i strid med folkeretten.

– Denne planen har ingen legitimitet, verken demokratisk eller folkerettslig. Den er et steg videre på den katastrofale ruta Trump la ut på da han anerkjente Jerusalem som hovedstad i Israel. Det er en klar støtte til Israels brudd på folkeretten og menneskerettighetene, og går fullstendig på tvers av internasjonal lovgivning, sier Pryneid Hansen.

Den 80 sider lange planen innebærer også at Israel får annektere deler av det som i Oslo II-

Partisekretær i Rødt: Benedikte Pryneid Hansen. Foto: Brage Aronsen.

avtalen omtales som område C, og som i dag utgjør over 60 prosent av Vestbredden.

– Dette viser hvor viktig det er å jobbe for en selvstendig norsk utenrikspolitikk og ikke dilte etter USA og Israel, slik Solberg-regjeringa har gjort i Palestina-spørsmålet. Norge må fordømme USAs apartheidplan og jobbe for en rettferdig løsning, som innebærer en selvstendig palestinsk stat og slutt på Israels okkupasjon og undertrykking, sier Pryneid Hansen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Partisekretær: Benedikte Pryneid Hansen. Foto: André Løyning.

Rødt fratras taletid i Stortinget

Torsdag 14. februar ble det klart at Rødt mister taletid i spørretimen på Stortinget. Stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes får ikke lengre stille hovedspørsmål i muntlig spørretime. Det samme gjelder Miljøpartiet de Grønne.

– Vi finner oss ikke i å bli behandlet som et annenrangs parti, sier partisekretær Benedikte Pryneid Hansen.

– Vi får trolig oppfølgingsspørsmål på andres hovedspørsmål, men ikke noe eget. Rødt er valgt inn på Stortinget fordi vi står for standpunkter som ikke er representert av de andre partiene. Da er det spesielt udemokratisk at vi ikke får anledning til å delta og utfordre regjeringen, sier Hansen.

Partisekretæren forklarer at saken ikke er behandlet i presidentskapet.

– Presidenten har bare innført det. Vi mener det er uholdbart at Ap, Frp og Sp, som er de store opposisjonspartiene, har funnet seg i dette. Men slaget er ikke tapt. Nå skal vi legge press på dem og vise at vi ikke finner oss i at de store partiene går sammen om å usynliggjøre andre opposisjonspartier, sier Hansen.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Streik: Tre ansatte ved Oslo regnskapskontor streiker for tariffavtale. Illustrasjonsfoto: Brage Aronsen.

Streiker for tariffavtale

Mandag 17. februar gikk tre ansatte ved Oslo regnskapskontor ut i streik etter at bedriften ikke vil undertegne tariffavtale. De ansatte er organisert i Handel og Kontor. Forbundet ba om at avtalen måtte undertegnes allerede i oktober.

– Vi trenger en tariffavtale for å få en bedre arbeidsdag. I perioder jobber vi veldig mye, uten at det blir regnet som overtid. Jeg har heller ikke fem ukers ferie, sier Elizabeta Aladjakova til Fri Fagbevegelse.

– Jeg synes det er trist at vi må streike for noe så grunnleggende som en tariffavtale i 2020, sier Julia Sofie Rosseland Hansen til nettstedet. Daglig leder Nick Sheibany sier han nå vurderer å si opp kundene og legge ned virksomheten.

– Det ordnede arbeidslivet hviler helt og holdent på tariffavtalene. Bedrifter som ikke klarer å forholde seg til det har ikke livets rett. Det burde være helt unødvendig å gå til streik for noe som elementært som en tariffavtale. De ansatte har vår fulle støtte, sier 2. nestleder i Rødt, Silje Kjosbakken til Rødt Nytt.

Brage Aronsen brage@roedt.no

ANNONSE:

HVA SKJER?

8. mars
**DEN INTERNASJONALE
 KVINNEDAGEN**
 Hele landet. rodt.no/8mars2020

14. - 15. mars
LANDSMØTE I ATTAC
 Frivillighetshuset, Oslo. attac.no

27. mars
**MOTSTEMMER: OHNESORG,
 FOLKEHELSE OG JON
 ARNE CORELL**
 Ingensteds, Oslo. plateselskapetno13.no

24. april
**LOS STUDENT- OG
 UNGDOMSKONFERANSE**
 Sørmarka. lo.no

25. april
**AKSJONSDAG: RETTFERDIG
 MILJØPOLITIKK**
 Hele landet. rodt.no

29. april
RØDT HJEMMEFRA OM 1. MAI
 Hele landet. rodt.no/hjemmefra

29. august
POPVENSTRE 2020
 Kubaparken, Oslo. popvenstre.no

ANNONSE:

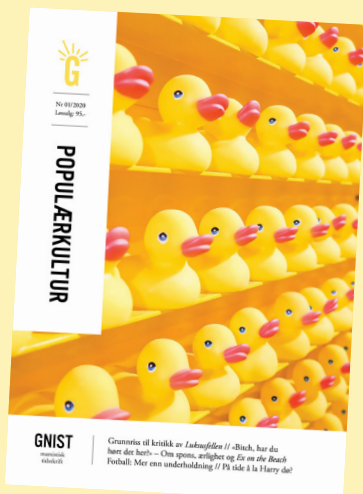
Få med deg siste nummer av Gnist!

Grunnriss til kritikk av *Luksusfellen* //
 «Bitch, har du hørt det her?» – Om spons,
 ærlighet og *Ex on the Beach* // Fotball: Mer enn
 underholdning // På tide å la Harry dø?

Abonner på Gnist
 100 kr for et år

Send mail til
gnist@marxisme.no
 for bestilling.

Eller kjøp nummeret
 på www.marxisme.no

ANNONSE:

Ny studiebok:

FORSTÅ FOR Å FORANDRE

KUN
75,-

FORSTÅ
for å
FORANDRE

Bestill på:
marxisme.no

ANNONSE:

STØTT RØDT ØKONOMISK

Nå kan du bruke Vipps for å støtte
 Rødt økonomisk. Vipps oss et
 bidrag på Vipps-nummer 557255.

Du kan også bruke kontonummer:
 1254.62.98858.

Les mer på
rodt.no/bidra

Bli medlem i Rødt!

Send sms med «Rødt [navn] [din e-post] [din adresse]» til 2090
 eller se rodt.no/innmelding

fb.me/roedt

[@raudt](https://twitter.com/raudt)

[@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på
 det du lurte på og dele med vennene dine.

